

Ühest vanast koolimehest

Wilhelm Normann sündis 17. augustil 1812. aastal Põlula mõisas, kus ta isa oli valitsejaks. 9-aastasena algas poisi koolitee Rakveres nn. Gööri koolis. Siin õppis ta 2 aastat, seejärel niisama kaua kreiskoolis. Järgmised aastad möödusid isakodus Põlulas. 1832. aastal läks Normann Simunasse köstriks ja koolmeistriks.

«Kohe esimesel aastal hakkasin mina üht väikest kooli omas majas asutama, ja üürikese ajaga istusivad minu koo-

lilauas ju 6 poisikest, aga vähehaaval tulivad ikka enam ja enam juurde,» kirjutas Normann hiljem oma mälestustes. 1835. aastal muudeti väike köstriks kool kihelkonnakooliks ja siitpeale valmistas ta ette külakoolmeistreid mitte ainult Simuna, vaid ka paljude teiste kihelkondade tarvis.

Raske oli tollal kooli pidada. Ei olnud Normannile endalegi selge, mida ja kuidas õpetada. Puudusid õpikud. Et olukorrast välja pääseda, hakkas tubli

koolimees neid ise saksa keelest tõlkima. Osa neist pääses trükki ja leidis kasutamist paljudes teisteski koolides, osa aga jäi käsikirja.

Peale tõlgete on Normann kirjutanud ka ise enam kui 30 raamatut. Need on enamasti vaimuliku sisuga. Ilmalikest ilmusid trükis vaid mõned õpikud, näiteks: «Rehkendamise raamat vallakoolidele» ja «Vene keele A. B. D. raamat».

Oppeaineteks olid Simuna kihelkonnakoolis Normanni sõ-

nade järgi «piiblitlugud, usuõpetus, ristikoguduse laulud, geograafia õpetus, rehkendamine, laulmine, viiuli mängimine, Vene keele lugemine, kirjutamine ja vokaablite õppimine, kenasti kirjutamine, õieti kirjutamine j. n. e.».

W. Normann töötas Simuna kihelkonnakooli juhatajana kuni 1885. aastani, seega enam kui 50 aastat. Tema käe all said siin ettevalmistuse sajad külakoolmeistrid; paljud koolilõpetajad läksid tööle vallakirjutajatena.

Kõruti tööga koolipõllul tegi W. Normann palju ära Simuna muusikaelu arendamisel. Juba oma esimesel tööaastal hakkas ta organiseerima segakoori. 10 neidu ja 10 noormeest Avanduse külast käisid

iga päev, hiljem laupäema juures laulu harju Järgmisel, 1833. aastal juba neljal hääl.

Peale selle esimese sari pani Normann a Simuna kihelkonna ki meistrite meeskoorile, juhatas kümnekond Normanni käe all laul laulu õppinud külakooli rajasid laulukoori ja külades. Simuna ümbri junesid välja tugevad s rid Pudiveres, Hirlas, Veneveres jm. 1866. aastil Simunas Normanni misel ka juba esime Laulupüha.

Wilhelm Normann veebruaril 1906. aast maeti Simuna kalmist O. LAND.